

Kirkens Nødhjelp

04-2023
magasinet

KIRKENS NØDHJELP
actalliance

Kirkens Nødhjelp kjemper sammen med mennesker og organisasjoner over hele verden for å avskaffe fattigdom og urettferdighet.

Vi gir nødhjelp i katastrofer og jobber langsiktig for utvikling i lokalsamfunn. For å fjerne årsaker til fattigdom påvirker vi samtidig myndigheter, næringsliv og religiøse ledere til å ta riktige beslutninger.

Kirkens Nødhjelp er en felleskirkelig diakonal organisasjon for global rettferdighet. Vårt arbeid utføres uten intensjon om å endre menneskers religiøse tilhørighet.

For å sikre effektivitet og skape resultater er Kirkens Nødhjelp medlem av ACT Alliance, en av verdens største humanitære allianser. Alliansen består av kirkelige organisasjoner over hele verden og samarbeider med organisasjoner uavhengig av religiøs forankring.

Kirkens Nødhjelp – Sammen for en rettferdig verden!

Kirkens Nødhjelp-magasinet

Ansvarlig redaktør: Aksel Jakobsen

Redaktør: Martin Berge

Kontaktinfo: martin.berge@nca.no

I redaksjonen: Anette Torjusen, Arne Grieg Riisnæs, Håvard Bjelland, Martin Berge, Sara Hestnæs Egenæs Løvlien, Linn Holmquist

Andre bidragsytere: Åsne Gullikstad, Lucian Muntean, Håvard Hovdhaugen, Kristine Eid, Eli van der Eynden, Kristine Sandmæl

Alle landdata er hentet fra siste utgave av FNs "Human Development Report".

Bibeltekst er hentet fra Bibel 2011 © Bibelselskapet

Redaksjon avsluttet: 20.10.2023

Grafisk design: Martin Berge

Trykk: Fjellberg

ISSN: 1503-986

Ettertrykk er tillatt når kilde oppgis.

På omslaget er det brukt vannbasert matt trykkklakk som beskytter mot fargesmitte. Lakken er ikke miljøskadelig og er 100 % nedbrytbar. Hele magasinet kan derfor resirkuleres. Kirkens Nødhjelp-magasinet kommer ut fire ganger i året i et opplag på cirka 45 000. Bladet er gratis og sendes til alle givere og støttespillere. Magasinet har lave produksjons- og trykkekostnader. Ønsker du å motta Kirkens Nødhjelp-magasinet? Send din postadresse til giver@kirkensnodhjelp.no.

Endringer?

Skal du flytte, endre adresse, ønsker du Magasinet på e-post istedenfor i postkassen, eller får du flere Magasinet til samme husstand, men ønsker bare ett? Send en e-post til giver@kirkensnodhjelp.no eller ring mellom 9.00 og 15.00.

Besøksadresse: Bernhard Getz gate 3

Postadresse: Pb 7100, St Olavs Plass, 0130 Oslo

Telefon: 22 09 27 00

E-post: giver@kirkensnodhjelp.no

Internett: www.kirkensnodhjelp.no

Gavekonto: 1594 22 87248

Kirkens Nødhjelp er medlem i
Innsamlingskontrollen.

Norad støtter Kirkens Nødhjelps arbeid for en rettferdig verden.

Les om personvern på www.kirkensnodhjelp.no

FORSIDEN: Tjue år gamle Taisia og sønnen Denys bor i et senter for internt fordrevne i byen Dnipro, Ukraina.

FOTO: Håvard Bjelland/
Kirkens Nødhjelp

LEDER

Sammen gir vi medmennesker håp

Julen er en tid for medmenneskelighet og varme samt refleksjon og ettertanke over året som har gått.

2023 var et år med naturkatastrofer, og vi fikk virkelig kjenne klimaendringene på kroppen. Sudan ble rammet av krig, Libya opplevde en enorm flomkatastrofe, og konflikten i Israel og Palestina eskalerte.

I starten av året ble Tyrkia og Syria rammet av et kraftig jordskjelv som tok livet av over 50.000 mennesker og gjorde millioner hjemløse. Takket være vår mangeårige tilstedeværelse i Syria kunne vi sette i gang en respons for å hjelpe de berørte bare timer etter jordskjelvet.

I februar markerte vi at det var ett år siden krigen i Ukraina startet. Krigen har ikke bare rammet landene som er involvert, men også bidratt til inflasjon og høye priser på mat og drivstoff over hele verden. Og det er de fattige landene som rammes hardest, blant annet i Libanon, hvor det siden krigen brøt ut, har vært en firedobling av prisene på brød og sukker og en femdobling av bensinprisene.

I Libanon bor det mer enn 1,5 millioner syriske flyktninger. I dette magasinet møter vi en syrisk familie som er hardt rammet av krisene landet står i. Familiens yngste medlem, Mohamad, er bare åtte måneder

gammel. Han har alle odds mot seg. Men på et senter drevet av våre partnere, har familien fått hjelp til å dekke sine primære behov, og Mohamad har fått vaksiner og medisiner.

«Et barn er født i Betlehem», synger vi i julen og feirer barnet som ble født av Maria i en stall i Betlehem. Vi i Kirkens Nødhjelp jobber hver eneste dag for at barn som fødes i verden i dag, skal få en god start på livet med en trygg fødsel, gode helsetjenester, rent vann, god ernæring og trygghet. Det har alle barn rett til uansett hvor de er født i verden.

Julens viktigste gave er den gaven Jesus ønsker seg fra oss: «Det du gjorde mot en av disse mine minste søsken, har du gjort mot meg.» Vi håper du vil være med og gi medmennesker et håp. Ønsk deg – eller gi bort – en gave som gir håp og bidrar til fred og en mer rettferdig.

Riktig god jul fra alle oss i Kirkens Nødhjelp!

Dagfinn Høybråten
generalsekretær i
Kirkens Nødhjelp

INNHold | 04 – 2023

LIBANON: Familien på åtte bor i en skitten kjeller på det niende året etter at de flyktet fra krigen i Syria til Libanon. Åtte måneder gamle Mohamad har alle odds mot seg.

KUNSTGEITA: For fjerde år på rad lanserer Kirkens Nødhjelp en kunstnergeit som pryder symbolkortet til en av våre mest populære gaver. Årets kunstner er Lisa Aisato. Nå håper hun at årets kunstgeit også fremkaller en helt spesiell følelse.

SKATTEKONVENSJON: De fattigste landene i verden går glipp av milliarder i inntekter på grunn av skattetriksing. Nå ser vi framskritt som gir håp om at dette kan bekjempes.

UKRAINA: Alyona og familien hennes spiste gress og drakk vann fra en radiator i det utbombede huset deres for å overleve. - Det har vært som et levende mareritt, men jeg er uendelig takknemlig for at vi lever, sier trebarnsmoren fra Lyman i Ukraina.

Israel/Palestina:

Uskyldige sivile rammes hardest

I høst eskalerte konflikten mellom Israel og Palestina. Kirkens Nødhjelp står solidarisk med palestinere og israelere som rammes av den grusomme volden.

TEKST: Kristine Eid FOTO: Håvard Bjelland

Det var vanskelig å forestille seg den forferdelige situasjonen sivilbefolkningen på begge sider opplevde da konflikten mellom Israel og Palestina eskalerte i starten av oktober.

– Gaza har vært under en ulovlig blokad siden 2005. Situasjonen for de 2,3 millioner innbyggerne har blitt verre dag for dag. Våre ansatte inne i Gaza og Jerusalem jobbet intenst med å organisere utdelingen av nødhjelp i tett samarbeid med FN-organisasjonen UNRWA de første dagene, forteller Dagfinn Høybråten, generalse-

kretær i Kirkens Nødhjelp.

DELTE UT MAT OG NØDHJELP

Takket være flere tiårs tilstedeværelse i Palestina kunne vi etter kort tid samarbeide med andre organisasjoner om å organisere nødhjelp til internt fordrevne i Gaza. Maten ble delt ut ved en skole i Sør-Gaza hvor 24.000 mennesker hadde søkt tilflukt få dager etter eskaleringen av konflikten.

– Eskaleringen av konflikten i høst har vært grusom. Nok en gang er det uskyldige sivile som rammes hardest. Partene

og verden for øvrig kan ikke snu ryggen til dette, sier Høybråten.

Kirkens Nødhjelp startet sitt humanitære arbeid i Palestina på tidlig 1950-tallet, og driver nå et omfattende bistandsarbeid på Vestbredden, Øst-Jerusalem og i Gaza. Vi har et felles landkontor med danske Folkekirkens Nødhjelp og samarbeider både med israelske og palestinske sivilsamfunnsorganisasjoner.

Sammen med våre partnere har vi arbeidet for å redde liv, bygge motstandsdyktige lokalsamfunn og motvirke ulikhet. Målet har vært å bygge et fredelig Palestina. Sammen med våre partnere har vi implementert humanitær innsats og langsiktige utviklingsprogrammer. ■

EKSPERTEN FORKLARER

Hvem:
Erik Skare,
Midtøsten-forsker ved
Universitetet i Oslo

Hva:
Gaza og konflikten
mellom Israel og
Palestina

- 45 prosent er barn

Volden eskalerte kraftig denne høsten i Israel og i Palestina. Her forklarer Midtøsten-forsker Erik Skare mer om bakgrunnen.

TEKST: Åsne Gullikstad FOTO: Lucian Muntean

- Hva er Gaza-stripen?

- Gaza-stripen er et lite geografisk område på størrelse med Mjøsa i Norge og ligger helt sør i Israel/Palestina, på grensen til Egypt. Der bor det cirka 2.3 millioner palestinere, og omtrent halvparten av dem er flyktninger fra det som i dag er Israel. Gaza har vært under blokadé siden 2005 og under styring av Hamas siden 2007. På grunn av blokaden er cirka 80 prosent av Gazas befolkning avhengig av internasjonal bistand. Omtrent 45 prosent av Gazas

befolkning er barn.

- Hvem styrer palestinerne?

- Akkurat nå er det en politisk splittelse - mellom Hamas, som styrer Gaza-stripen, og Fatah (*palestinsk organisasjon, red. anm.*), som styrer Vestbredden.

- Hvem er Hamas?

- Hamas er en palestinsk nasjonalistisk, islamistisk bevegelse som ble grunnlagt i 1987, kort tid etter at den første intifadaen brøt ut, og begynte å gjennomføre voldelige aksjoner mot israelske mål kort tid etter. Hamas består i dag av en politisk, sosial og militær fløy, og det er Hamas som har styrt Gaza-stripen siden 2007.

- Hvorfor er Gaza så viktig i konflikten mellom Israel og palestinerne?

- Gaza har alltid vært et hovedsete for palestinske protester og motstandskamp. Det

var der palestinsk Islamsk Jihad (*militant islamistisk organisasjon, red. anm.*) og Hamas ble grunnlagt. Det var også der den første intifadaen (*palestinsk opprør, red. anm.*) brøt ut. Og før det var det også der PLO og deres grupperinger gjennomførte sine aksjoner fra 1969 til 1971.

Etter at Hamas tok makten på Gaza-stripen i 2007, har konfliktnivået på Gaza-stripen og i Israel ikke gått noe ned.

- Hva er de viktigste hovedkonfliktsakene mellom Israel og Palestina?

- Når man snakker om konflikten mellom israelere og palestinere og om hvordan den skal løses, snakker man gjerne om de praktiske spørsmålene: palestinske flyktingers rett til å vende tilbake, Jerusalem som hovedstad og bosetninger. Men hvis vi skal snakke generelt om konflikten, er dette egentlig et spørsmål om Israels okkupasjon av de palestinske områdene og at palestinerne er fratatt grunnleggende menneskerettigheter. ■

JULEØNSKE

Vi ønsker oss en fredelig verden.

Vi ønsker oss en lysere fremtid for alle som opplever vold, krig og urett.

Vi ønsker oss rent vann til de 771 millioner menneskene som mangler det.

Vi ønsker oss at alle barn skal ha samme muligheter og rettigheter uansett hvor de fødes i verden.

Vi ønsker oss at ingen skal leve på flukt, i krig, i fattigdom eller sult.

Vi ønsker oss en mer rettferdig verden for alle som lever her i dag, og for dem som kommer etter oss.

Gi årets viktigste julegave.

VIPPS til 2426

Libanon:

Et barn er født

Familien på åtte bor i en skitten kjeller på det niende året etter at de flyktet fra krigen i Syria til Libanon. Åtte måneder gamle Mohamad har alle odds mot seg.

TEKST: Anette Torjusen FOTO: Håvard Bjelland

Idet vi går inn i den nedslitte bygården, begynner vi å gå opp trappene, men blir fort bedt om å snu for å gå ned i stedet. Nedover og nedover. Forbi søppelrom, oppbevaringsrom og nærmere og nærmere lukten av kjeller.

Til slutt stopper vi nederst, hvor det for det meste er boder, noe tøy som henger til tørk, og stabler av ting ingen andre trenger. Moren trekker en fillete gardin til siden og viser oss inn på et rom med tre madrasser. Her bor de, alle sammen. Mor, far og seks søsken. Her endte flukten fra Syria og drømmen om et nytt liv etter krigen.

STØTTE TIL MOR OG BARN

I ni år har familien kommet til senteret som Kirkens Nødhjelp driver sammen med våre partnere. Vi tok oss av moren da hun ikke klarte å betale for seg på butikken. På senteret har barna fått tett oppfølging i tillegg til både vaksiner og medisiner.

– Livet er hardt, sier moren stille. Hun ønsker å være anonym. Det er for skamfullt for henne å vise frem hvordan de bor.

Senteret har støttet moren gjennom fødslene, men også sørget for at de har fått støtte til mat, klær, bleier og hygieneartikler.

– Vi hadde ikke klart oss uten, sier hun.

Familien på åtte er bare en av mange familier som sliter i Libanon nå. Prisene på mat har mangedoblet seg, det offentlige tjenestetilbudet har kollapset, folk har mistet sparepengene sine, og fattigdommen øker fort. Kjønnsbasert vold har økt med 300 prosent, og vannmangelen er enorm. Landet er også hardt rammet av Ukrainakrigen. I Libanon er det nå en femdobling av bensinprisene, firedobling av prisen på matolje og firedobling av prisene på brød og sukker siden Ukrainakrigen brøt ut.

I over 20 år har helsesenteret holdt til her, og Fady Iskandar, som er prest og samarbeidspartner, sier at situasjonen for menneskene her har forverret seg bare de siste årene.

– Vi har ikke sett begynnelsen en gang, problemene har bare blitt større og større. Vold øker, fattigdom øker, og mange sliter nå, sier han.

Mohamad og mammaen er syriske flyktninger bosatt i Libanon. De bor med familien i en kjellerleilighet i Beirut og får hjelp og støtte på vårt helsesenter.

Båndet gjennom helsesenteret og kirken er sterkt. Kirken er ofte den første som ser hvem i menigheten som trenger oppfølging og støtte, og kan henvise videre til våre tjenester. Her ser vi gynekologen vår og biskopen.

Kirken ligger rett over gata for helsesenteret og er syrisk ortodoks. St. Jacob er kjent for å ta imot minoriteter fra Syria, Irak og fattige fra Libanon.

– Vi vil dessverre bare se flere problemer i fremtiden.

Aldri før har det vært viktigere at kirken og helsesenteret samarbeider. De ser hvem som har det ekstra tøft, og henviser dem til helsesenteret, slik at vi får hjulpet der nøden er størst.

GRATIS VAKSINER

Gynekolog og ansvarlig for arbeidet med kjønnsbasert vold, Sameer Shleweet, bekrefter at de opplever stor pågang.

– Vi har gratis medisiner, vaksiner, svangerskapskontroll, helsesasjon for barna, barnelege og sykepleiere. I tillegg har vi psykososial hjelp og støtte til familien som kommer hit. Vi forebygger kjønnsbasert vold og har blant annet sinnemestring-

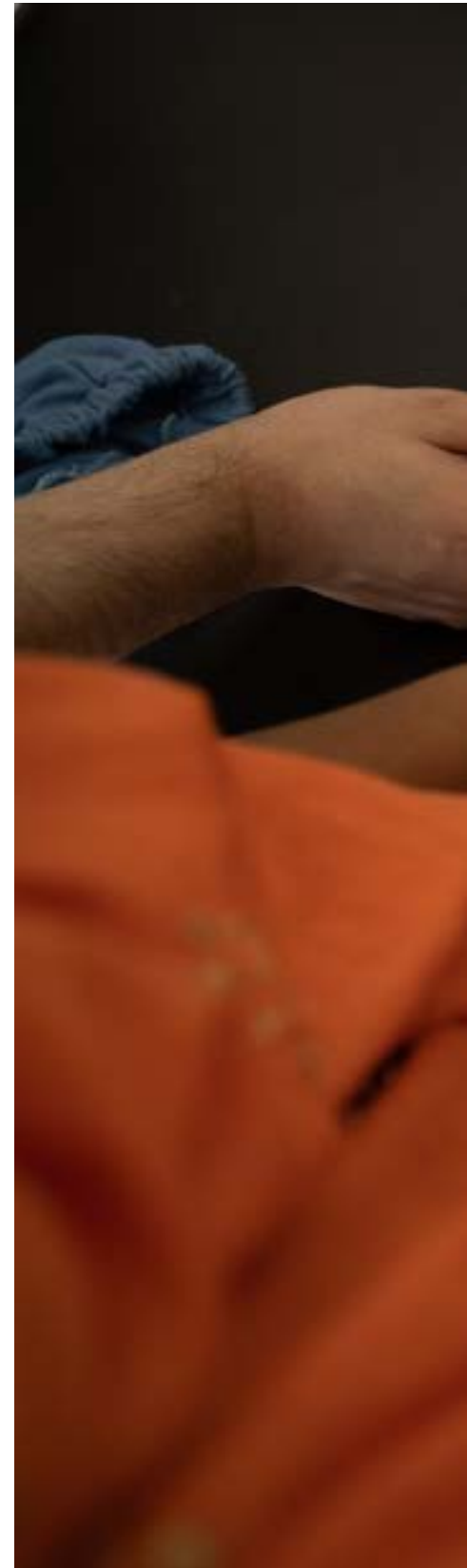
skurs for menn, forklarer han.

En av dem som ikke kan få fullrost senteret nok, er Liba Mina og ektemannen Alaaddine Mohamad. De er opprinnelig fra Bangladesh, men har bodd og jobbet i Libanon i ni år. I dag er de på senteret for å få vaksine til ti måneder gamle Rakeeb.

– For meg som er mor for første gang, har det vært så fint å komme hit. Jeg er så glad i alle her. Menneskene som jobber her, er helt fantastiske. De er så flinke og sørger for alt jeg trenger å vite og få hjelp til, smiler hun.

Den som ikke er like fornøyd, er Rakeeb, som begynner å gråte idet han får sprøyten i benet. Nå er det over, trøster sykepleier Joyce Matar, som har ansvar for oppfølging av barna.

– At vi får gratis vaksine og medisiner her, betyr så mye for oss, smiler Liba. ■

Ti måneder gamle Rakeeb får vaksine på helsesenteret som Kirkens Nødhjelp driver sammen med våre partnere.

Årets kunstgeit:

– Jeg er ikke så redd for å gå inn i de store følelsene

Lisa Aisato klarer å sette ord, form og farge på alle livets fasetter og treffer oss rett i hjertet – eller det kan føles som en knyttneve i magen, gi oss klump i halsen eller sørge for gåsehud. Nå håper hun at årets kunstgeit også fremkaller en helt spesiell følelse.

TEKST: Anette Torjusen **FOTO:** Håvard Bjelland

– Bare kom inn, jeg går bare rundt i hverdagsklær, jeg. Håper det går greit, smiler Lisa Aisato, idet hun tar oss imot på Skjærhalden på Hvaler. Her har hun bodd med mann og to barn siden 2017 i et nydelig hvitt hus ikke lang fra vannet.

Lisa Aisato har illustrert årets kunstgeit til inntekt for Kirkens Nødhjelp. Hun er den fjerde kunstneren som støtter vårt arbeid ved å donere en geit.

– Jeg har prøvd å lage en geit som ser god og varm ut, og som har et godt blikk. Så har jeg prøvd å legge små gåsunger rundt den som symbol og håp om lysere tider, forteller hun.

Det var tilfeldighetene som gjorde at hun ble både kjent og folkekjær. Vi må cirka 15 år tilbake da Lisa hadde en stor drøm om å livnære seg som illustratør. Men veien dit var ikke så enkel. Helt til hun forelsket seg pladask i det som i dag er ektemannen hennes. Hun lagde en bok til ham med vakre illustrasjoner for å si hvor forelsket hun var. Han syntes hun burde sende inn boka til et forlag. Og slik ble det. Gyldendal elsket boka og ga den ut i forbindelse med Valentinsdagen i flere år.

Siden den gangen har det gått slag i slag. Hun illustrerte for Dagbladet i mange år, har vært med på flere bokutgivelser som «Til ungdommen» og «Snøsøsteren» og stått bak flere egne bøker og prosjekter som «Livet illustrert». I høst har hun vært aktuell med boka «Vindmakeren» sammen med Maja Lunde.

Selv om hun ikke har så mye forhold til geiter, har hun selv gitt den symbolske geita som julegave til venner og familie. Hun håper at kunstgeita hennes også vil bidra til at man vil støtte familier ved å gi en symbolsk geit.

– Jeg håper jo nå at den som møter blikket

til geita som jeg har illustrert, får lyst til å gi noe videre til andre.

For er det noe hun liker, er det å observere og finne mønstre i både mennesker og dyr, som hun kan ta med seg til tegnebordet. Hun kan se på alt fra blikk, neser og hår til holdningen til folk i ulike situasjoner. Hun

ser for eksempel sorg, sjalusi og kjærlighet. – Med geita har jeg sett på hva slags uttrykk den har, hvilke farger som kan være fine, og så ønsket jeg å forgylle gåsungene rundt slik at geita bærer håp om en lysere tid.

For å ha håp er også viktig for Lisa.

– Jeg er veldig sånn at glasset er halvfullt, og jeg er av natur et veldig positivt menneske. Jeg har stor tro på at verden skal gå videre. Jeg har tro på at vi mennesker kan klare veldig mye så lenge vi drar i flokk. Jeg har stor tro på generasjonen som kommer. Selv om jeg prøver å være realistisk, er jeg også veldig optimistisk, forklarer hun.

For det å få ting til sammen er noe hun tror er viktig i tidene som kommer.

– Jeg ser alltid etter det gode i mennesker, sammen kan vi få til utrolig mye. Selv om man som voksen ikke vet at alt ender bra, så er det noe med det å være optimistisk.

Det at ting ikke alltid ender bra, eller at det er mye som er vondt og vanskelig i verden, er følelser Lisa ikke er redd for å ta i og omforme til nydelige illustrasjoner.

– Jeg er ikke så redd for inderlighet, og jeg er ikke så redd for å gå inn i de store følelsene. Jeg har ikke kjølig distanse, og mange kan nok kjenne seg igjen i illustrasjonene mine. De assosierer ting fra sitt eget liv.

Hun opplever ofte å få tilbakemeldinger som er overveldende. Spesielt illustrasjoner som tar for temaer som det er vanskelig å snakke om.

– Jeg er glad for at det treffer, og det går jo inn på meg. Men ofte trenger vi innganger til det som vanskelig. Både her hjemme og ute i verden. Fortelle store ting gjennom enkeltpersoner. Det treffer også meg, avslutter hun. ■

Geit

Årets kunstgeit er laget av Lisa Aisato. Hvis du er i tvil om hvilken gave du skal velge: Vår symbolske geit går aldri av moten!

Kr 250

disa fixato

Angola:

PÅVIRKERNE

Angola er et land med store forskjeller. I skyggen av blankpussede høyhus ligger boliger med slitne blikktak.

På papiret er Angola en demokratisk republikk der grunnleggende menneskerettigheter og friheter skal respekteres. I virkeligheten er makten og pengene konsentrert rundt en liten elite i hovedstaden, og folkets muligheter til å påvirke er små. Det er det mange som jobber for å endre.

TEKST: Eli van der Eynden FOTO: Håvard Bjelland

I en sliten kontorbygning uten heis i det sentrale Luanda kommer Madalena Alexandre opp trappa, smilende og litt andpusten. Hun jobber i organisasjonen Forum de Mulheres Journalistas para Igualdad no Género (FMJIG). Navnet kan oversettes til kvinnelige journalisters forum for likestilling. Kirkens Nødhjelp har samarbeidet med FMJIG i flere år.

Kontoret til organisasjonen ligger i 7. etasje, og utsikten er en pussig blanding av blankpussede høyhus og slitne blikktak – et godt bilde på de enorme forskjellene som preger Angola generelt og hovedstaden Luanda spesielt.

RIKDOM OG FATTIGDOM

Angola er nemlig rikt på naturressurser som olje og diamanter, men store deler av befolkningen lever likevel i fattigdom. Der norske oljeinntekter har gått til oppbygging av velferdsstaten, har Angolas oljerikdom først og fremst beriket den politiske eliten.

Madalena loser oss inn på et lite kontor, der det er klemt inn fem arbeidsplasser og et kjøkken. Her jobber FMJIG for menneskerettigheter og likestilling – og mot kjønnsbasert vold og utnyttning av mennesker som jobber i utvinningsindustrien. De retter seg både mot beslutningstakere og befolkning.

– Vi trenger ikke bare skrevne lover, men

også å endre holdningene i samfunnet, sier hun.

Hun beskriver arbeidet som utfordrende. Ressursene er begrenset, og det er vanskelig å få tak i informasjonen man trenger – både for journalister og organisasjoner som FMJIG. I tillegg kommer store mengder falske nyheter som gjør det vanskelig å verifisere informasjon – om man faktisk får tak i den. Hun ser likevel noen positive tendenser.

ET SJÅVINISTISK SAMFUNN

– Det er mer respekt for menneskerettighetene, og holdningene til likestilling er bedre. Angola er et sjåvinistisk samfunn, men kvinner tar stadig mer plass. Det er en stor forskjell.

Også for pressen ser hun noen gode tegn. – Det er en liten åpning nå. Presidenten snakker om pressefrihet, og det er et godt tegn. Samtidig er den redaksjonelle linjen til de statlige mediene diktert av presidentens kabinett. Privateid presse står friere, men myndighetene kontrollerer hvilke områder de er tilgjengelige i. Statseid presse er tilgjengelig overalt, forklarer hun.

Det politiske partiet MPLA har sittet med makten i Angola siden 1979. I perioden 1979–1992 var MPLA det eneste tillatte partiet i landet. I august 2017 gikk president José Eduardo dos Santos av etter 38 år ved makten.

Det var knyttet noe optimisme til presidentbyttet, men avløseren João Lourenço har foreløpig ikke igangsatt store endringer på viktige områder som korrupsjon og fordeling av ressurser.

– Partnerskapet med Kirkens Nødhjelp betyr veldig mye for oss. Det er den eneste stabile økonomiske støtten vi har, og det gir oss også støtte i påvirkningsarbeidet. Vi har fått gode resultater fra samarbeidet, så vi håper det ikke tar slutt, forteller Alexandre.

Madalena Alexandre fra organisasjonen Forum de Mulheres Journalistas para Igualdad no Género (FMJIG).

Veronica Pereira fra menneskerettsorganisasjonen Mosaiko

EN NY BEVISSTHET

I en inngjerdet gård i utkanten av Luanda sentrum finner vi kontorene til Mosaiko. Menneskerettighetsorganisasjonen ble startet av dominikanske misjonærer i 1997 og jobber for å spre kunnskap og bidra til et sterkt og engasjert sivilsamfunn. Målet er at angolnere flest skal kunne engasjere seg og få større innflytelse.

Utenfor kontorlokalene er det bygget et amfi med fargerike malerier. Dette brukes blant annet til møter mellom ungdommer og politikere.

Veronica Pereira jobbet som journalist før hun begynte i Mosaiko for fem år siden. Også hun beskriver en utfordrende tilværelse. Forholdet til myndighetene

er uforutsigbart, og det kan være direkte farlig å være aktivist.

– De fleste aktivistene er i Luanda. Det er vanskelig i andre områder. Men unge angolnere er bevisste. Selv om myndighetene ikke ønsker forandring, skjer det forandringer.

Hun peker på sosiale medier som svært viktig for den nye generasjonen av aktivister i Angola.

– Nå er det angolnere over hele verden som tar opp saker som engasjerer dem i sosiale medier. Vi får impulser fra hele verden, og det er umulig for myndighetene å kontrollere informasjonsflyten på samme måte som før. Det blir flere og flere aktivister. Noe skjer, sier hun.

VOKSENDE OPPOSISJON

Når det gjelder mer omfattende endringer av det politiske systemet i landet, er hun mindre optimistisk.

– Jeg har lyst til å tro at det er mulig, men spørsmålet er om det er realistisk. Det er så mye nepotisme. Det er vanskelig å ha håp i en sånn situasjon. Jeg hadde håp før valget. Valget ble et antiklimaks, og nå må vi gjøre jobben på nytt.

MPLA fikk 51 % av stemmene ved valget i 2022. Det største opposisjonspartiet, UNITA, gjorde et sterkt valg og endte opp med 44 % av stemmene. Det har aldri før vært så liten margin mellom de to partiene, og opposisjonen er voksende.

Antonio Estevao
fra Radio Ecclesia

UAVHENGIG INFORMASJON

I en bygning som deler bakgård med en kirke og en skole, finner vi Radio Ecclesia – en radiokanal eid av den katolske kirke.

– Vårt hovedmål er å fortelle sannheten og gi uavhengig, nøytral informasjon til folket, forteller Antonio Estevao.

– Å være en stemme for de stemmeløse er grunnleggende for både radio og kirke. Vi samarbeider tett med kirken innenfor sosiale spørsmål, helse, utdanning, menneskerettigheter og veldedighet. Vi snakker ikke bare. Vi handler også, fortsetter han engasjert.

Siden 2018 har Radio Ecclesia hatt tillatelse til å sende i hele landet. Tidligere har kun de statlige kanalene hatt denne muligheten. Nå sender de i nesten hele Angola. I tillegg har de en lytterbase blant an-

golanere som bor i utlandet. Samarbeidet mellom Radio Ecclesia og Kirkens Nødhjelp startet i 2000.

FRI PRESSE OG LOKALE VALG

Estevao forteller, i likhet med FMJIG, om at det er vanskelig å få tilgang til offentlige kilder, og at det er en vei å gå før pressen i Angola er fri. For eksempel er Radio Ecclesia pliktet til å kringkaste taler fra presidenten.

Radio Ecclesia jobber for at befolkningen – også utenfor hovedstaden – skal få innflytelsen de fortjener.

– Vi ønsker lokale valg. Det er utrolig viktig for utviklingen. Nå er det sentrale myndigheter som må fikse problemene i distriktene, og det skjer ikke, sier han. ■

KIRKENS NØDHJELP I ANGOLA

Kirkens Nødhjelp har vært til stede i Angola siden 1975 og jobber med å bekjempe ulikhet gjennom politisk påvirkning, styrke demokratiet og sivilsamfunnet samt støtte tørkeutsatte lokalsamfunn i det sørlige Angola til å bli mer motstandsdyktige mot klimaendringer.

Framskritt i kampen mot skattetriksing

De fattigste landene i verden går glipp av milliarder i inntekter på grunn av skattetriksing. Nå ser vi framskritt som gir håp om at dette kan bekjempes.

TEKST: Anne Marte Sundnes Skaland ILLUSTRASJON: Johan Reisang og Ela Buria

For å bekjempe fattigdom og sikre at alle mennesker får oppfylt sine rettigheter, trengs det mer enn bistand. Vi må også jobbe for å løse de grunnleggende årsakene til fattigdom og urettferdighet. En av disse er skattetriksing, som tapper verdens land for store ressurser.

NÅR DE RIKESTE LØPER FRA REGNINGEN

Noen rike personer og multinasjonale selskaper lager innviklede systemer og flytter formue og profitt rundt i verden. Målet deres er å betale så lite skatt som mulig. Et multinasjonalt selskap kan for eksempel flytte overskuddet fra et land med normal skattesats til et skatteparadis med liten eller ingen skatt. Da vil selskapet betale mindre skatt i landet der verdiskapningen skjedde. På den måten havner store pengesummer som skulle gått til skole- og helsebudsjetter, helt andre steder.

Tax Justice Network har beregnet at hvis vi fortsetter som nå, vil verdens land tape nesten 5000 milliarder dollar til skatteparadiser i løpet av de neste ti årene – det samme som tre norske oljefond.

Alle rammes, men de fattige landene taper mest. De mister verdier tilsvarende halvparten av sine helsebudsjetter årlig.

AFRIKA TAR LEDELSEN

I fjor tok de afrikanske landene et ambisiøst grep i FN. De la fram en resolusjon som krevde nye takter i det internasjonale samarbeidet for å bekjempe skattetriksing. I sommer samlet Colombia den latin-amerikanske regionen, som også ga sin støtte til dette. I vår vedtok Europaparlamentet en oppfordring til EU om å støtte Afrikas initiativ for å etablere en skattekonvensjon. Det er fortsatt sterke motkrefter som ikke ønsker en slik konvensjon, men snøballen har for alvor begynt å rulle. Kirkens Nødhjelp står sammen med organisasjoner over hele verden i en felles kamp for å bekjempe skattetriksing. Støtten og mobiliseringen brer stadig om seg. Etter initiativ fra Kirkens Nødhjelp og partnere vedtok Det lutherske verdensforbund (LVF) i september en uttalelse som ber verdens stater om å støtte en skattekonvensjon. Dette var en viktig seier fordi LVF er en stor sammenslutning med 150

medlemskirker i 99 land, som representerer 75 millioner mennesker.

Nå blir det spennende å se hvordan prosessen tas videre. Et samlet internasjonalt sivilsamfunn krever at forhandlinger om en konvensjon må starte snarest.

GBLALE PROBLEMER TRENGER GBLALE LØSNINGER

Forskere, organisasjoner og myndigheter har jobbet lenge for å finne løsninger på skattetriksing. Det mangler ikke på gode metoder – eksempelvis automatisk utveksling av informasjon, land for land-rapportering og eierskapsregistre. Disse tiltakene er innlemmet i nasjonal lovgivning flere steder, men det er fortsatt mye som gjenstår.

Det som trengs nå, er at verdens stater kommer sammen og gjør de gode ideene om til internasjonal lov i en skattekonvensjon. Det er på høy tid å tette hullene som muliggjør at enorme pengesummer havner i skatteparadiser, istedenfor å gå til skolegang, helsehjelp og det grønne skiftet.

Les mer på kirkensnodhjelp.no/skattekonvensjon ■

JULEGAVENE SOM FORANDRER VERDEN

For mange er gleden over å gi enda større enn gleden over å få. Gi en symbolgave som passer mottakeren av gavekortet og ditt gavebudsjett. Vi sørger for at din gave skaper forandring der behovene er størst akkurat nå.

Næringsrik mat

Et barn har rett til å være mett. Vi ønsker at alle barn får næringsrik mat.

120 kr

En god start

Vi ønsker å sette fokus på mødre helse gjennom en trygg graviditet og en god start for barnet som er født. Gi en fremtid i gave!

300 kr

Rent vann

Vi ønsker oss rent vann til de 800 millioner menneskene som mangler tilgang.

300 kr

Fred

Vi ønsker oss fred på jorden. Gjennom forsoning og vennskap kan vi oppnå fred.

350 kr

Våre mykeste harde pakker

Ønsker du å gi deg selv eller en du er glad i en symbolgave? I tillegg til våre gavekort tilbyr vi flere vakre gaveprodukter av høy kvalitet. I likhet med symbolgavene gir hvert av disse produktene overskudd som bidrar til å redde og forandre liv.

Geita som gir og gir og gir

Kunstnergeita av Lisa Aisato får du også på kopp og plakat. Når du kjøper geiteprodukter bidrar du til at familier får næringsrik melk, naturgjødsel og inntekter.

Kopp 400 kr
Plakat 600 kr

Matboks og drikkeflaske

I tillegg til at mottakeren kan ha med seg rent vann og næringsrik mat, vil du også gi et menneske varig tilgang til rent vann eller gi to hele skoleklasser et varmt måltid.

Drikkeflaske 400 kr
Matboks 370 kr
Samlet sett 750 kr

Vanndråpen, armbånd og øredobber

En liten vanndråpe – på et sølvarmbånd eller som øredobber. Men disse smykkene er så mye mer. For kjøper du Vanndråpen, kan du sikre en mor og hennes barn rent vann resten av livet.

Armbånd 990 kr
Øredobber 990 kr

Mammahjerte

Mammahjertet symboliserer en mors kjærlighet til hennes barn. Behovet for å beskytte sitt barn er like stort uansett hvor i verden man er. En mors kjærlighet er grenseløs.

Sølv 1590 kr
Gull 1990 kr

Gå inn på gaversomforandrer verden.no eller bruk QR-koden for flere gavetips:

Mor Alyona Kolesnik sammen med barna Artem (2) og Adriy (1)

Ukraina:

Det levende marerittet

Alyona og familien hennes spiste gress og drakk vann fra en radiator i det utbombede huset deres for å overleve. – Det har vært som et levende mareritt, men jeg er uendelig takknemmelig for at vi lever, sier trebarnsmoren fra Lyman i Ukraina.

TEKST: Arne Grieg Riisnæs FOTO: Håvard Bjelland

Siden Russlands fullskala-invasjon av Ukraina den 24. februar i fjor er byer og tettsteder lagt fullstendig i ruiner, og den hensynsløse krigføringen har ført med seg død og lidelse i en skala Europa ikke har sett siden andre verdenskrig. I tillegg til alle de døde og lemlestedede er mer enn 6 millioner ukrainere flyktninger rundt om i Europa, mens over 5 millioner mennesker er på flukt i sitt eget land.

Alina driver et senter for internt fordrevne i byen Dnipro. Bilen hun står foran, har hentet over tusen mennesker ved fronten.

I følge FN har 17,6 millioner mennesker – 49 prosent av den nåværende befolkningen – behov for humanitær bistand og beskyttelse.

JEVNET MED JORDEN

I et senter for internt fordrevne i byen Dnipro, den fjerde største byen i Ukraina og sørøst for Kyiv, møter vi mennesker og historier bak de mørke tallene og statistikkene.

– Alt skjedde så fort. Fra flyalarm og noen smell langt unna på natten måtte vi være i bomberom hele døgnet. Så ble huset vårt jevnet med jorden. Så mange døde, skrik og hardt skadde mennesker. Og så kom de russiske soldatene, de var overalt, forteller Alyona Kolesnik. Sammen med mannen og de tre barna Sasha (6), Artem (2) og Adriy (1) ble de truet på livet om de forsøkte å rømme fra ruinene av huset sitt i sentrum av byen Lyman, som gjennomgikk måneder med brutal invasjon,

og i som idag er en eneste stor ruinhaug.

– Vi hadde ikke noe å spise eller drikke. De siste dagene spiste vi gress og fikk ut litt vann fra en av radiatorene som lå under betongmassene. Jeg trodde vi alle skulle dø, jeg var så livredd for barna mine, sier trebarnsmoren og stryker Sasha over håret, eldstegutten som ligger og sover.

MÅNEDER PÅ FLUKT

– Helt plutselig en dag fikk vi beskjed fra de russiske soldatene om at vi kunne dra, sier Alyona og forteller om uker og måneder på flukt. I ødelagte biler, i mørke kjellere og under åpen himmel. Fra hånd til munn og i konstant frykt; Kontrasten er stor til senteret i byen Dnipro der familien nå bor. Det er drevet av organisasjonen «Children New generation», som Kirkens Nødhjelp støtter, og etter vannboring også skal sikre alle beboerne rikelig med rent og trygt vann.

– Vi er så glade og takknemlige for å være

her. Her er vi trygge, vi har nok mat og drikke, vi har varme, og ikke minst er alle som jobber her, så snille og gode mot oss, sier Alyona.

TRAUMER OG MARERITT

– Alle som bor her, har forferdelige historier, de har vært gjennom så mye grusomt og sliter med traumer og mareritt. Vi prøver å lage et vennlig og varmt sted – vi ønsker at alle skal føle seg som hjemme, sier Vladimir Sybotin og kona Alina, som driver senteret i Dnipro. Storbyen har siden invasjonen måttet tåle voldomme angrep, de russiske styrkene bomber både boligblokker og sykehus, og fortsatt runger flyalarmene hver eneste natt. Med livet som innsats reiser frivillige fra organisasjonen inn i okkuperte områder og redder ut familier og enkeltpersoner som får plass på senteret.

Alina får en klem av Damian Seal ved senteret.

Ute på gårdsplassen står en istykkerskutt bil som har evakuert mer enn 1000 mennesker og fått dem i sikkerhet til senteret, der de blant annet får hjelp av leger og psykologer.

– VI SKAL HJEM IGJEN

Tjue år gamle Taisia og mannen hennes kom til senteret i juni, og hun var da høygravid. Da hadde de vært på flukt i mange måneder. Fra krig, en utbombet by og personlig tragedie.

– En natt rammet bombene blokken der vi bodde, og moren min ble drept momentant. På flukt var det død, eksplosjoner og flammer overalt. Det var helt grusomt, sier Taisia. Hun lovpriser de ansatte på senteret. For tryggheten, varmen og støtten

de gir henne, lille Denys og pappa Torezk.

– Noen spør meg om hvordan vi kunne få barn nå mens landet vårt er midt i en krig som ødelegger og dreper. Men jeg tvilholder på håpet om at Ukraina skal seire og det skal bli fred. Vi har det godt her, men vi skal hjem. En dag skal vi reise hjem igjen.

FORSTERKER INNSATSEN

Kirkens Nødhjelp har sammen med våre partnere vært på bakken med hjelp siden fullskala-invasjonen i februar i fjor. Med særlig fokus på å skaffe folk rent vann, hjelp til ofre for kjønnsbasert vold og psykososial støtte har vi så langt sørget for nødhjelp til mer enn en kvart million ukrainere. Med en pågående krig og stadig økende behov trapper vi nå opp våre

nødhjelpsoperasjoner.

– Som et ledd i oppskaleringen av vårt eget arbeid vil Kirkens Nødhjelp sammen med vår danske søsterorganisasjon, Folkekirkens Nødhjelp, åpne kontor i Kyiv 1. januar neste år. Sammen har vi som mål å hjelpe 330.000 av landets mest sårbare mennesker det kommende året, sier generalsekretær Dagfinn Høybråten.

– Samtidig med det store fokuset på våpenleveranser, er det helt vesentlig å minne om at nær halvparten av Ukrainas befolkning har behov for humanitær hjelp. Nå skal vi hjelpe enda flere i månedene og årene som kommer, sier Høybråten. ■

Tjue år gamle Taisia og sønnen Denys er internt fordrevne i byen Dnipro.

Libanon:

Vannet fikk musikkdrømmen til å spire

Ali Bou (26) trengte å tjene penger slik at han kunne ta en master i musikk, men det var ikke nok strøjobber etter finanskrisen. Da vannet kom til landsbyen, satset han alt på drivhus. Nå er han ferdigutdannet musiker og forsyner hele området med grønnsaker.

TEKST: Anette Torjusen FOTO: Håvard Bjelland

– Bli med inn, så kan dere se selv, smiler 26 år gamle Ali Bou. Han er Deir El Ghazals store grønnsaksbonde. Enorme tomater og knasende god paprika har blitt hans varemerke.

Men la oss spole litt tilbake – sånn cirka tre år. Da er Alis drøm å utdanne seg innen musikk, men det er kostbart. For å få det til trenger han en inntekt som kan få han gjennom masteren.

UTEN VANN I 40 ÅR

Ali bor i Libanon, som har opplevd finanskrisen, kollaps av alle offentlige tjenester, covid og enorm arbeidsledighet. Folk har

mistet alle sparepengene sine, og arbeidsløsheten er skyhøy. Unge mennesker rømmer landet i håp om en bedre fremtid.

Landsbyen han bor i, hadde ikke hatt vann på 40 år før Kirkens Nødhjelp kom på banen med en vanntank som rommer 800.000 liter vann, reparerte brønnen og bygde solcellepanel. Med vannet kom også ideen om å dyrke grønnsaker som en biinntekt.

– Da vi fikk vann til landsbyen, bestemte jeg meg for å satse på drivhus. Jeg trengte virkelig å tjene penger, understreker han.

Nå, tre år senere, er vi her og inviteres inn i drivhuset, hvor han forteller ivrig om drypp-

irrigasjon, smarte løsninger og vann.

– Her ser dere vannledninger hvor vannet pipler ut direkte på plantene. Gjødning får jeg fra hønene mine, og utenfor drivhuset har jeg planter som tåler bedre litt tørke, forteller han.

UMULIG UTEN VANN

Det hele begynte som en hobby for å få råd til studier, men vann fra Kirkens Nødhjelp gjorde det også til levebrød for familien hans.

– Jeg kunne ikke gjort dette lønnsomt uten vannet. Her merker jeg nemlig godt klimaendringene, og jeg er bekymret for hvordan det vil utvikle seg. I år har vi den varmeste sommeren noensinne. På sikt vil vi nok trenge enda mer vann her, plantene trenger mer vann når det blir var-

mere og varmere. Akkurat i dag er det nesten 40 grader, sier han.

Selv om grønnsakene først og fremst skulle sikre ham en master, vil han fortsette å være bonde.

– Jeg har nå fått min master, jeg underviser på skolen i musikk, og jeg har også privattimer i både fløyte og piano, men liker så godt å være bonde også. Alt det dere ser nå, er på grunn av vannet, smiler han før han inviterer oss inn til en minikonserter i stua mens han byr på juice fra fruktreet i hagen. ■

26 år gamle Ali Bou er Deir El Ghazals store grønnsaksbonde. Enorme tomater og knasende god paprika har blitt hans varemerke.

Kirkens Nødhjelp har bygget solcelleanlegg som driver pumpene på brønnen som skaffer vann til dalen.

Zambia:

Arr for livet etter krig

Kalombe Wakalombe Justin måtte flykte fra Zambia etter at flere av barna hans ble drept hjemme mens resten av familien så på.

og konflikt

På grensa til Den demokratiske republikken Kongo (DRC) har flere tusen funnet en trygg havn etter angrep og vold. Men til tross for at årene går, er det mange sår som ikke vil gro.

TEKST: Anette Torjusen FOTO: Håvard Bjelland

På det meste har det bodd 10.000 mennesker her i Mantapala i Zambia, hvor folk flyktet fra angrep i Den demokratiske republikken Kongo (DRC) i 2018.

Drap, gatekamper og ødeleggelser var blitt en del av hverdagen, og over 685.000 flyktet til nabolandene.

En av dem var Kalombe Wakalombe Justin. Flere av barna hans ble drept hjemme mens resten av familien så på.

For å få til endringer, jobber Kirkens Nødhjelp tett med både lokalbefolkningen og våre partnere. Blant annet ved å danne komiteer som samarbeider om å forebygge kjønnsbasert vold.

– Vi ble ødelagt, alle sammen. Det var helt grusomt, sier han.

MÅTTE FORLATE ALT

Familien var hjemme i huset sitt da angrepene startet. Selv var Kalombe på jobb i åkeren da han hørte skrik.

– Jeg løp alt jeg orket for å komme hjem, men da var det allerede for sent. Han hadde fire barn, men bare to overlevde. Sammen med kona og de to som var igjen, forlot de alt og kom seg over grensa til Zambia.

Nå har de bodd i leiren i flere år, men de bærer fortsatt med seg det som skjedde.

– Ingen av oss har kommet oss siden det, vi har ikke klart å komme oss videre, så nå bruker jeg all min tid på hjelpe andre som har opplevd det samme som oss.

I 2019 inngikk Kirkens Nødhjelp en fireårig avtale med EU om å støtte ofre for kjønnsbasert vold og jobbe for å endre holdninger i provinsen Luapula. Programmet, Natwampane, skulle rulles ut i tolv distrikter, der Samfya var et av dem. En viktig del

av prosjektet er bedre samhandling mellom ulike etater, som sykehus, krisesenter, politiet og rettsinstansen.

Et av stedene hvor dette programmet er rullet ut, er i leiren hvor Kalombe og familien bor. Han forteller om uvurderlig støtte og hjelp.

– Vi har fått hjelp til å sette ord på det som er vanskelig. Samtidig har programmet vært med på å forebygge vold i leiren.

Selv bruker han familiens historie til å få andre til åpne seg om det som har skjedd, slik at også de kan få samme hjelp og støtte.

Da leiren ble åpent, var Kirkens Nødhjelp til stede med rent vann og bygde doer i tillegg til å bistå med helsetjenester.

Kalombe var også med på bygge doer, som Kasenga Muzombe nyter godt av.

– Jeg husker hvordan det var her uten toaletter, det var utfordrende. Nå har jeg heldigvis do rett ved siden av huset mitt, smiler hun. ■

Da leiren ble åpent, var Kirkens Nødhjelp til stede med rent vann og bygde doer i tillegg til å bistå med helsetjenester.

Mali:

Forlater Mali etter fem år som landdirektør

Da Anne Cathrine Seland fikk mulighet til å bli landdirektør i et av Afrikas fattigste land, måtte hun gripe den. – Det som har gjort størst inntrykk på meg, er menneskemøtene. Det å komme tett på livene til menneskene vi hjelper, og forstå deres utfordringer.

TEKST: Kristine Eid FOTO: Håvard Bjelland

De siste årene har Anne Cathrine Seland bodd i Malis hovedstad Bamako og arbeidet som landdirektør for Kirkens Nødhjelp i Mali og Burkina Faso. Hun kom fra jobben som HR-direktør ved Kirkens Nødhjelps hovedkontor i Oslo.

– Å jobbe ute var noe jeg hadde hatt lyst til lenge. Jeg hadde tidligere vært utplassert ved vårt landkontor i Kongo i seks uker og fått smaken på å jobbe i felt. Så da denne muligheten dukket opp, bestemte jeg meg for å søke, forteller Seland.

I Mali og Burkina Faso jobber Kirkens Nødhjelp blant annet med å gi folk økt tilgang til vann, sanitær og hygienetjenester og forebygge kjønnsbasert vold.

– En viktig del av arbeidet har vært å styrke lokal konfliktløsning og å inkludere kvinner i fredsprosessene. I vårt arbeid har vi sett hvor viktig det er å jobbe lokalt med lokale organisasjoner som har tillit i befolkningen. I tillegg har det vært viktig med tiltak som bygger motstandsdyktighet i lokalsamfunn for å gjøre samfunnet mer rustet for å takle kriser, sier Seland.

KREVENDE SIKKERHETSSITUASJON

Mali og Burkina Faso ligger i Sahel-regionen, hvor mye av utviklingen går i feil

retning. Korrupsjon, dårlig styresett, mangel på lønnet arbeid, ekstremvær og jihadistiske grupper gjør situasjonen svært vanskelig.

I årene Seland har jobbet i regionen, har dette ført til at sikkerhetssituasjonen har blitt stadig tøffere. De jihadistiske gruppene tar stadig kontroll over større geografiske områder. Tidligere i år kom også nyheten om at FNs fredsbevarende styrker i Mali, MINUSMA, forlater landet etter 10 år.

– Jeg er veldig bekymret for utviklingen. Det er mange områder jeg ikke kan reise til nå, som ble regnet som trygge da jeg startet som landdirektør. Jeg tenker mye på familien og barna til mine kolleger og hvordan sikkerhetssituasjonen vil påvirke livene deres i tiden som kommer, sier Seland.

Hun forteller at mange av historiene til menneskene hun har møtt som landdirektør, har gjort sterkt inntrykk på henne.

– Mennesker på flukt som forteller om det de har opplevd, gjør meg opprørt, men også motivert til å stå på for å synliggjøre de utfordringene befolkningen i Sahel står overfor. Det er også veldig motiverende å se at det vi gjør, har verdi, sier Seland.

Hun forteller at Kirkens Nødhjelp, sammen med våre partnere, driver flere trygghets-sentre for kvinner som har vært utsatt for seksuell eller fysisk vold.

– En kvinne jeg møtte her, fortalte at hun for første gang på seks måneder hadde kunnet le igjen etter de grusomme tingene hun hadde vært utsatt for. Hennes fortelling ga meg frysninger. Det er slike historier som får meg til å føle at arbeidet vi gjør, virkelig gjør en forskjell, sier Seland.

Hun forteller at noe av det mest givende med jobben er å se at prosjektene som ble satt i gang da hun startet, fortsatt er i drift.

– Et eksempel på dette er vannbrønner som vi bygget for flere år siden, som fortsatt er i bruk. Vi etablerer vannkomiteer som har ansvar for å vedlikeholde brønnene. De spiller en viktig rolle i dette arbeidet. I mange landsbyer er disse brønnene helt avgjørende for at folk skal ha tilgang til rent drikkevann, sier Seland.

ET ÅPENT OG GJESTFRITT FOLK

Etter fem år i Mali flytter Seland nå tilbake til Oslo, hvor hun skal jobbe på Kirkens Nødhjelps hovedkontor.

– Det har vært noen fantastiske år, og jeg tar med meg mange gode minner. Jeg gruer meg til den kalde vinteren i Norge, men ser fram til nye utfordringer på hovedkontoret, sier Seland.

– Hva vil du savne mest?

– Jeg vil savne mine kollegaer og alle de andre flotte menneskene jeg har fått lov til å møte. Og så vil jeg savne kulturen, gjestfriheten og ikke minst humoren. ■

Anne Cathrine Seland sier at menneskene hun har møtt på flukt, som forteller om det de har opplevd, gjør henne opprørt, men også motivert til å stå på for å synliggjøre deres utfordringer.

Malawi:

Temwa viste muskler mot gruveselskapet

Firebarnsmor og gruvearbeider Temwa Gondwe jobbet under umenneskelige forhold i gruvene i Malawi helt til hun bestemte seg for å heve stemmen. Det har betalt seg for hele landsbyen.

TEKST: Anette Torjusen FOTO: Håvard Hovdhaugen

Under et tre i Karonga i Malawi sitter et talls personer. Ved det blotte øyet ser det ut som en vanlig pause i skyggen fra sola. Men det vi ser, er noe helt unikt, noe vi ikke har sett før. De som sitter her, kunne nemlig ikke tåle synet av hverandre for en tid tilbake.

– Nå er jeg ikke redd for noe lenger, smiler Temwa Gondwe.

SKYHØYT KONFLIKTNIVÅ

I 2021 var Kirkens Nødhjelp med inn i gruvene i Malawi, hvor vi kunne avdekke forferdelige arbeidsforhold. Det var lange dager uten pause langt inne i fjellet og ikke noe verneutstyr, lykter eller masker. Det var verken vann eller toaletter der. Kritiserste man gruveselskapet, risikerte man å få sparken, og mange jobbet uten å få lønn. Ingen hadde arbeidskontrakter og fikk ikke erstatning ved ulykker.

Landsbyene vi passerte på vei til gruvene, var fulle av sot fra kull, veiene var ødelagte, og vannet var forurenset. Alle barna hostet og harket med lungene fulle av støv. Sammen med vår partner fra den katolske kirken har vi siden den gangen kjempet mot moderne slaveri i gruvene.

Nå har vi vært tilbake for å se hvordan det er der nå, og møter altså opp ved treet.

De som sitter der, er gruvearbeiderne og eierne. I en årrekke har det vært høyt konfliktnivå mellom dem. Arbeidere som har prøvd å si fra, har enten mistet jobben eller lønna.

Men siden vi var der sist, har vi fått på plass en komite som jobber for å bedre forholdene i gruvene. Ansatte i gruvene og representanter fra eierne må jevnlig møtes for å diskutere det som er vanskelig og utfordrende. Kirkens Nødhjelp fasiliteter det hele sammen med våre partnere, og Temwa er fast medlem i komiteen.

– I begynnelsen var det skummelt å møtes ansikt til ansikt. Jeg var redd for å få sparken hvis jeg sa hva jeg mente, forteller hun.

MYE GJENSTÅR

Etter at de fikk komiteen på plass, har ting begynt å skje.

– Vi har fått innført åtte timers arbeidsdag med pauser, vi har fått doblet lønnen vår, vi har fått verneutstyr, vann og toaletter, forklarer hun.

Temwa Gondwes kamp for å bedre arbeidsforholdene i gruvene har bidratt til at det har blitt innført åtte timers arbeidsdager, og lønningene har blitt doblet.

Jonathan Jmatandara, sjef i gruven Lisikwa Cole Mine.

Hun kan ikke få sagt nok hvor viktig det å kunne snakke direkte med eierne og sjefene uten å være redd for konsekvensene. – Nå kan vi samarbeide til det beste for alle.

Selv om Temwa og komiteen har fått det bedre, er det fortsatt mye som må tas tak i. Sikkerheten er fortsatt dårlig, ingen har arbeidskontrakter, og ulykkesforsikring har de ikke. Selv om de får bedre lønn, er det ikke alltid den kommer når den skal. – Livet er fortsatt vanskelig, men mye har blitt bedre. Som alenemor til fire barn er det hardt, men vi overlever, sier 35-åringen.

Gruveeierne på sin side skylder på vanskelige økonomiske tider. De sier til Kirkens Nødhjelp at det ikke alltid er samsvar mellom tilbud og etterspørsel, og at de ansatte bør være glad for at de har jobb i lokale

gruver. Samtidig setter de pris på dialogen som har oppstått gjennom komiteen.

– Nå forstår vi hverandre og respekterer hverandre på en annen måte, og vi får høre direkte hva som ikke er bra, sier Jonathan Jmatandara, sjef i gruven Lisikwa Cole Mine.

Han innrømmer at det har vært mye press fra Kirkens Nødhjelp, media og nå de ansatte selv for å få til endringer.

– Vi har blant annet sørget for verneutstyr, vann, toaletter og reparert bygninger, sier han.

RENT VANN

Vannet rundt gruvene har i en årrekke blitt forurenset av industrien. Dette vannet har familiene i områdene rundt drikket og la-

get mat av. Mange har vært syke som følge av det skitne vannet, og det har vært stor debatt om hvem som bør sikre vannet.

Er det myndighetene som har tillatt gruvedrift, eller gruveselskapene som ødelegger vannkvaliteten? Etter stort press fra Kirkens Nødhjelp har både myndighetene og gruveselskapene bygd brønner. Som her i landsbyen Muryabweka, hvor 150 mennesker har tilgang til rent vann.

Både Miriam Gondwe og Jenipher Kondowe forteller at de verken har hatt kolera eller andre vannbårne sykdommer etter at de har fått brønnen.

– Ikke minst har dette vannet hatt stor betydning for barna våre, sier de. ■

Miriam Gondwe og Jenipher Kondowe henter vann. Kirkens Nødhjelp la press på myndighetene og gruveselskapene for å få denne brønnen bygget.

Andakt

Av Kristine Sandmæl, prost i Lofoten / Lufuohtá proavás

Alene og sammen

For mange er jul ensomhet og savn. Vi er alene, og vi er sammen. Det er vi hele året. Det er vi hver dag. Men på julaften blir det forsterket. De som er alene, blir enda mer alene, og de som er sammen, er enda mer sammen.

Reklamer, sosiale medier, TV-programmer og radioprogrammer kappes om å minne oss på at julen er kos og hygge og samvær med familie. Jul er gaver og god mat. Jul er stemning og tente lys i vintermørket.

Hvis du går i kirken på julaften, vil du sannsynligvis se de glade familiene som er samlet til jul, studenter som er kommet hjem, sambygdinger som stolt viser fram flokken av barnebarn, som har vokst siden sist jul. Er du ensom før du kommer til gudstjenesten, er sjansen stor for at ensomheten ikke blir noe mindre i kirken.

Men ensomheten teller ikke antall mennesker. To kan være ensomme selv om de er

sammen. En familie kan føle på ensomheten selv om de er mange. Ensomheten kan ha mange kilder. Vi kan savne noen vi er glad i, eller kanskje vi kjenner på ensomhet fordi vi ikke føler at vi passer inn i fellesskapet på arbeidsplassen, i samfunnet, i kirken – eller i familien.

For de fleste av oss er ensomheten en følgesvenn i større eller mindre deler av livet.

Jeg tror Maria og Josef også kjente på ensomheten den første julen.

Maria og Josef var alene i verden på vei mot Betlehem. Det var ingen som ville hjelpe dem. Dørene var lukket inn til varmen i herbergene. De var overlatt til seg selv i en fremmed by. Alene.

Men midt i den ensomme kampen til to unge foreldre bøyer Gud seg helt ned – til oss. Midt i vår verden bøyer Gud seg ned

til jorden.

For Gud er også hos dem som er utenfor. Gud er også hos dem som har fått døra lukket for seg. Gud er i flyktingleirer og blant dem som lever sine liv i ruinene av en by som er ødelagt av krig. Gud er hos den hjemløse, Gud er hos den ensomme. Og Guds redskap er oss. Sammen kan vi gjøre hverandre mindre ensomme, og vi kan – som Kristus – også være hos dem som er utenfor.

Julens evangelium skal vise oss at Gud er hos de nederste små. Gud er hos dem som står utenfor og banker på. Alene i verden føder Maria Gud til jorden vår.

Julens evangelium forteller oss at uansett hvor små og ensomme vi enn måtte føle oss, ble Jesus født på jorden for å være vår bror. Og det gjør oss litt mindre ensomme.

Støtt Kirkens Nødhjelp
Vipps til 2426
Kontonummer 1594 22 87248

Gi årets viktigste julegave:

EN SYMBOLSK

GEIT

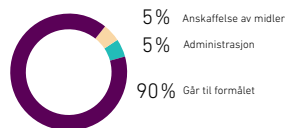
Kun kr 250

En symbolgave er en gave til noen som har alt – og til noen som mangler det meste. En geit gir både mat og muligheter til en familie som trenger det. Lisa Aisato har illustrert årets kunstnergeit, som pryder symbolgavekortet

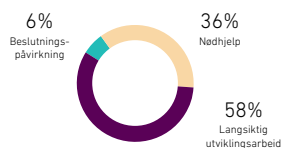

Se våre julegavetips på www.gaversomforandrer verden.no

Slik bruker vi pengene:

Slik jobber vi:

KIRKENS NØDHJELP
actalliance

Telefonnummer: 22 09 27 00, e-post: giver@kirkensnodhjelp.no, www.kirkensnodhjelp.no